

Βρυξέλλες, 2 Δεκεμβρίου 2015
(OR. en)

14927/15

AGRI 635
RECH 300

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Διαδικασία ανάλυσης προοπτικών της ΜΕΓΕ με θέμα "Βιώσιμη γεωργία, δασοκομία και αλιεία στη βιοοικονομία - μια πρόκληση για την Ευρώπη" στο πλαίσιο της κατάρτισης μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για τη γεωργική έρευνα και καινοτομία <i>- ανταλλαγή απόψεων</i>

1 Ενισχυμένος ρόλος για τη ΜΕΓΕ

Η Μόνιμη Επιτροπή Γεωργικής Έρευνας (ΜΕΓΕ) συστάθηκε το 1974 βάσει της νομοθεσίας περί Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ). Κύριος στόχος της ήταν ο συντονισμός της γεωργικής έρευνας μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ΜΕΓΕ αναδείχθηκε σε αξιοσέβαστη πηγή συμβουλών για την ευρωπαϊκή γεωργική έρευνα και την έρευνα που σχετίζεται με την ευρύτερη βιο-οικονομία, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί μείζονα καταλύτη για το συντονισμό εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων. Ειδικότερα, η ΜΕΓΕ έχει αναπτύξει σειρά αναλύσεων προοπτικών, προώθησε τη δημιουργία διάφορων ERANET και έπαιξε σημαντικό ρόλο στη δημιουργία Πρωτοβουλιών Κοινού Προγραμματισμού (ΠΚΠ) «Γεωργία, Ασφάλεια Τροφίμων και Κλιματική Αλλαγή» (FACCE) και «Υγιεινή Διατροφή για Υγιεινή Ζωή» (HDHL).

Νέα ώθηση έχει δοθεί σε επίπεδο ΕΕ στην έρευνα όσον αφορά τη γεωργία, τα δάση, τα τρόφιμα και τις βιομηχανίες βιολογικής βάσης στο «Ορίζων 2020». Αυτό οδήγησε σε μια διαδικασία προβληματισμού εντός της επιτροπής ΜΕΓΕ για το συμβουλευτικό της ρόλο. Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας¹, αποφασίστηκε να ενισχυθεί η λειτουργία της ΜΕΓΕ ως συμβούλου για στρατηγικά θέματα που συνδέονται με την έρευνα και την καινοτομία για τη βιο-οικονομία, την ασφάλεια τροφίμων και για διάφορους τομείς όπως ο στρατηγικός προγραμματισμός, η εναρμόνιση και η διαλειτουργικότητα μεταξύ εθνικών προγραμμάτων, πολιτικών περί ΑΚΙΣ (Συστημάτων Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας) σε επίπεδο κρατών μελών και η σύνδεσή τους με το ενωσιακό επίπεδο.

2 Τέταρτη διαδικασία ανάλυσης προοπτικών ΜΕΓΕ

Η βιο-οικονομία –που περιλαμβάνει την παραγωγή όλων των τύπων βιομάζας και τη μετατροπή αυτών των πόρων και ροών αποβλήτων σε προϊόντα προστιθέμενης αξίας- προσφέρει μια μοναδική προοπτική για να αντιμετωπίσουμε τις πολυδιάστατες προκλήσεις της ασφάλειας τροφίμων, της ενεργειακής ασφάλειας, της κλιματικής αλλαγής, της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιομηχανικής ανανέωσης. Το κύριο πλεονέκτημά της είναι ότι μας αναγκάζει να σκεφτούμε κατά συνολικό τρόπο πώς μπορούμε να εκμεταλλευτούμε με πιο αποτελεσματικό, καινοτόμο και βιώσιμο τρόπο τους φυσικούς μας πόρους, είτε πρόκειται για τη διατροφή, την ενέργεια ή την παραγωγή υλικών.

Η τέταρτη Διαδικασία Ανάλυσης Προοπτικών που δρομολόγησε η Μόνιμη Επιτροπή Γεωργικής Έρευνας (ΜΕΓΕ) την άνοιξη του 2014 διερεύνησε την αλληλεπίδραση μεταξύ του πρωτογενούς τομέα και της βιο-οικονομίας. Με έμφαση στο μέλλον, η διαδικασία διερεύνησε όχι μόνο τι θα συμβεί, αλλά επίσης τι θα μπορούσε να συμβεί, αναπτύσσοντας ένα πρότυπο για τη βιο-οικονομία που στηρίζεται στη βιωσιμότητα. Η σχετική έκθεση με τίτλο «Αειφόρος γεωργία, δασοκομία και αλιεία στη βιο-οικονομία – μια πρόκληση για την Ευρώπη» παρουσιάστηκε σε δημόσια διάσκεψη στις Βρυξέλλες στις 8 Οκτωβρίου 2015.

¹ Έγγραφο προβληματισμού με θέμα «Ο ρόλος της ΜΕΓΕ,
https://ec.europa.eu/research/scar/pdf/24-09_ce_scar_role.pdf

Η τέταρτη διαδικασία Ανάλυσης Προοπτικών της ΜΕΓΕ αναδεικνύει τρία σενάρια σε μακροπρόθεσμη προοπτική (2050) με βάση διαφορετικά επίπεδα προσφοράς και ζήτησης βιομάζας –«ΒΙΟ Σπάνις», «ΒΙΟ Επάρκεια» και «ΒΙΟ Έκρηξη»- τα οποία χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν ευκαιρίες και κινδύνους για τους διάφορους τομείς. Παράλληλα, η έκθεση ζητεί την υλοποίηση μιας βιώσιμης βιο-οικονομίας, μέσω ενός συνόλου αρχών όπως «πρώτα η τροφή», βιώσιμες εσοδείες, κυκλικότητα και πολυμορφία. Αυτά τα σενάρια και οι αρχές προλειαίνουν το έδαφος για τον εντοπισμό πιθανών πεδίων προτεραιότητας για έρευνα και καινοτομία και πολιτικών για μελλοντική επένδυση. Η έκθεση επισημαίνει επίσης την κομβική πρόκληση της διαθεσιμότητας αειφόρου βιομάζας.

Η Ανάλυση Προοπτικών πραγματοποιήθηκε από ειδική ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία περιλάμβανε εκπροσώπους από τις αρχές των κρατών μελών, οι οποίοι εξ αρχής ενέπλεξαν όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες σε μια πλήρως συμμετοχική διαδικασία. Η έκθεση αυτή, που εγκρίθηκε από τη ΜΕΓΕ, αποτελεί όχι μόνον έναν χάρτη πορείας για μια βιώσιμη βιο-οικονομία που να βοηθά στην τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων σε αγροτικές οικονομίες, αλλά αποτελεί επίσης σημαντική συμβολή για την επίτευξη των παγκόσμιων στόχων της παροχής τροφικής και διατροφικής ασφάλειας, αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος και βιώσιμης διαχείρισης των πόρων μας.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συμμετέχουν πλήρως στις δραστηριότητες της επιτροπής ΜΕΓΕ και να εμπλακούν ενεργά στην επακολούθηση της έκθεσης και συναφείς δραστηριότητες της ΜΕΓΕ.

Η ανάλυση προοπτικών συμβάλλει σημαντικά στις εργασίες για την περαιτέρω ανάπτυξη των ευρωπαϊκών και εθνικών στρατηγικών βιο-οικονομίας και μπορεί να βοηθήσει να καθοδηγηθούν οι συζητήσεις περί επενδύσεων έρευνας και καινοτομίας στη βιο-οικονομία.

Η ανάλυση προοπτικών περιγράφει την πορεία των εργασιών στη βιο-οικονομία παρουσιάζοντας τρεις βασικούς τομείς επεξεργασίας χρησιμοποιώντας βιολογικούς πόρους από τον πρωτογενή τομέα: τα συστήματα τροφίμων-ζωοτροφών, υλικών-χημικών ουσιών και καυσίμων-ενέργειας. Με την ανάλυση προοπτικών, καθίσταται προφανές ότι για βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, οι πολιτικές αποφάσεις πρέπει να βασίζονται σε μια προσέγγιση βασισμένη σε συστήματα. Τα συστήματα τροφίμων-ζωοτροφών, υλικών και ενέργειας πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσα στην πολυπλοκότητά τους.

Επομένως, απαιτούνται ολιστικές και ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την ανάπτυξη της ευρύτερης βιο-οικονομίας. Η στρατηγική βιο-οικονομίας² παίζει ηγετικό ρόλο στην ανάπτυξη της βιο-οικονομίας. Η στρατηγική θα επανεξεταστεί το 2016 και η έκθεση ανάλυσης προοπτικών αποτελεί σημαντική συμβολή σε αυτή την επανεξέταση. Η μακροπρόθεσμη στρατηγική γεωργικής έρευνας και καινοτομίας που αναπτύσσεται από τη ΓΔ AGRI θα συμβάλει επίσης σε αυτό.

Για τη μελλοντική πολιτική, μια βασική επίπτωση της ανάλυσης και των συμπερασμάτων της ανάλυσης προοπτικών είναι ότι η βιο-οικονομία μπορεί να ευδοκιμήσει μόνο εάν είναι βιώσιμη, με όρους της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής της διάστασης. Αυτό καταδεικνύει την ανάγκη για παρεμβάσεις πολιτικής που να προάγουν τις επενδύσεις, την κοινωνιακή εμπλοκή και την κοινωνική καινοτομία και κυκλικότητα. Το θέμα της βιωσιμότητας θα καταστεί ακόμη πιο πιεστικό σε ένα πλαίσιο πολιτικής μετά την COP 21. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της πρωτογενούς παραγωγής θα πρέπει να μειωθούν, εάν θέλουμε να τηρήσουμε τις ευρωπαϊκές φιλοδοξίες για τη βιο-οικονομία –πράγμα που απαιτεί έναν οδικό χάρτη που να ενισχύει τη διαθεσιμότητα βιομάζας και την οικολογικά βιώσιμη εντατικοποίηση.

3 Μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη γεωργική έρευνα και καινοτομία

Η κατάρτιση μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για τη γεωργική έρευνα και καινοτομία του Ιουνίου 2015 δρομολογήθηκε με ένα εργαστήριο στην Expro του Μιλάνου. Η στρατηγική θα παρουσιαστεί και θα συζητηθεί σε μεγάλη διάσκεψη που οργανώνει η Επιτροπή στις Βρυξέλλες, στις 26-28 Ιανουαρίου 2016.

Πρωταρχικός στόχος της στρατηγικής είναι να ενθαρρύνει την αειφόρο χρήση των πόρων συστημάτων πρωτογενούς παραγωγής (για τη γεωργία και τη δασοκομία). Η ενσωμάτωση δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας σε μια μακροπρόθεσμη στρατηγική θα βοηθήσει να εντοπιστούν στρατηγικοί τομείς βραχυπρόθεσμου, μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου ενδιαφέροντος, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό τη συνολική συνεκτικότητα, την αλληλουχία και τον αντίκτυπό τους. Η στρατηγική θα ενισχύσει επίσης τις συνέργειες μεταξύ της πολιτικής για την έρευνα και της ΚΓΠ ώστε να προωθηθεί η καινοτομία στον τομέα της γεωργίας. Η στρατηγική θα αποτελέσει εισροή για τον προγραμματισμό για τα υπόλοιπα έτη του προγράμματος «Ορίζων 2020» και για την καθοδήγηση των δραστηριοτήτων γεωργικής έρευνας και καινοτομίας μετά το 2020.

² Καινοτομία για βιώσιμη ανάπτυξη, μια βιο-οικονομία για την Ευρώπη (COM(2012) 60 τελικό)

Η στρατηγική της Επιτροπής στρέφεται γύρω από πέντε βασικούς τομείς προτεραιότητας που οργανώνονται σε δύο κατηγορίες:

Τίτλος 1: δημιουργία αξίας από τη γη: βιώσιμη πρωτογενής παραγωγή:

- *Διαχείριση πόρων* – εστίαση στη διαχείριση φυσικών πόρων (έδαφος, νερό, βιοποικιλότητα) και την αλλαγή του κλίματος
- *Υγιέστερα φυτά και ζώα*
- *Ολοκληρωμένες οικολογικές προσεγγίσεις από το επίπεδο του αγροκτήματος στο επίπεδο του τοπίου*

Τίτλος 2: βελτίωση της αγροτικής καινοτομίας: εκσυγχρονισμός αγροτικών περιοχών και πολιτικών:

- *Νέα ανοίγματα για αγροτική ανάπτυξη* – έμφαση σε εδαφικές δυναμικές, τροφικά και μη τροφικά συστήματα, επιβράβευση της παροχής δημόσιων αγαθών, αξιοποίηση της ψηφιακής επανάστασης
- *Βελτίωση του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου σε αγροτικές περιοχές* – εστίαση σε συστήματα γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (AKIS)

Ερώτηση προς τα κράτη μέλη:

Προκειμένου να δώσουν συνέχεια στην διαδικασία της ΜΕΓΕ για τη ανάλυση προοπτικών και να συμβάλουν στην εκπόνηση μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για τη γεωργική έρευνα και καινοτομία, οι υπουργοί καλούνται να εστιάσουν τις παρεμβάσεις τους κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Γεωργίας της 14 Δεκεμβρίου γύρω από το ακόλουθο ερώτημα:

Θα μπορούσαν οι υπουργοί να αναφέρουν, ποια συγκεκριμένα στοιχεία στην Έκθεση Ανάλυσης Προοπτικών της ΜΕΓΕ θα πρέπει κατά τη γνώμη τους να αναδειχθούν κατά την εκπόνηση μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για έρευνα και καινοτομία στον γεωργικό τομέα;